



صدا و سیاهای جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

نشست پژوهشی؛

" بررسی فعالیت شهرک‌های صنعتی و
صنایع کوچک در سال رونق تولید "

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دانشمندی

- توسعه شهرک‌ها و نواحی صنعتی کشور از آن جهت مهم است که سهم قابل توجهی در اشتغال و ارزش افزوده و حضور در زنجیره تامین بنگاه‌های بزرگ دارند.
- تا پایان خرداد سال ۱۳۹۸ وضعیت واحدهای بهره‌برداری رسیده (فعال و غیرفعال) مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی کشور، به بیش از ۴۳ هزار واحد صنعتی رسیده است. مطابق با بررسی‌ها از این تعداد ۳۳ هزار و ۸۹۴ واحد صنعتی (۷۷/۵ درصد) با اشتغال حدود ۷۱۰ هزار نفر فعال هستند.
- بهترین راه برای ایجاد تحرک و پویا اقتصادی، تقویت بنیه‌های صنعتی با راه‌اندازی و حمایت از صنایع کوچک و متوسط، تقویت و افزایش کیفیت کارخانه‌های تولیدی عظیم و بزرگ و ایجاد بستر مناسب فعالیت برای آنهاست.

مقدمه

در حال حاضر توسعه اقتصادی کشورها بدون توسعه شهرک‌های صنعتی که محلی برای تسهیل در فرآیند تولید و تجمیع فعالیت‌های صنعتی و شرکت‌های کوچک، متوسط و بزرگ هستند ممکن نیست. این توسعه می‌تواند مؤثرترین وسیله برای نیل به اهداف مطرح شده در چارچوب اقتصاد مقاومتی باشد؛ اهدافی از جمله تأمین نیازهای داخلی، ایجاد اشتغال، افزایش قدرت اقتصادی، بهبود بهره‌وری و کارآیی و بهره‌برداری بهینه از منابع اقتصادی و رشد مطلوب و همه جانبه اقتصاد ملی و نظایر آن.

توسعه شهرک‌ها و نواحی صنعتی کشور از آن جهت مهم است که بخش عمده آن را بنگاه‌های کوچک و متوسط تشکیل می‌دهند؛ بنگاه‌هایی که سهم قابل توجهی در اشتغال و ارزش افزوده و حضور در زنجیره تامین بنگاه‌های بزرگ دارند. هر چند آمارها نشان می‌دهد که این واحدها در سال‌های اخیر با مشکلاتی چون؛ کمبود نقدینگی (۷۷ درصد)، فقدان بازار (۱۶ درصد)، تامین مواد اولیه (۳ درصد)، اختلاف شرکاء (۳ درصد)، و نقصان ماشین آلات (۱ درصد) برمی‌گردد.

به همین سبب، گروه اقتصاد مدیریت پژوهش‌های خبری در نشست با حضور آقایان اصغر مصاحب، معاون صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، طهمورث لاهوتی، مدیر توسعه صنعتی و فناوری و فرشاد کهیاری، مدیر تامین منابع مالی و سرمایه‌گذاری در تاریخ ۱۳۹۸/۰۵/۰۱ موضوع کیفیت و کمیت این شهرک‌ها در سال‌های اخیر و روند رونق این شهرک‌های در توسعه تولید را مورد بحث و بررسی قرار داد که یافته‌های زیر خلاصه ای از این نشست تخصصی است.

بیانات رهبر معظم انقلاب درباره واحدهای تولیدی کوچک و متوسط^۱

راه چیست؟ راه همانی است که عرض کردیم: تکیه به استعداد درونی، تکیه به ظرفیت‌های داخل کشور، تکیه به همین جوان‌ها، تکیه به ابتکاری که جوان‌ها می‌زنند، کاری که دنبال می‌کنند، دانشی که تحصیل می‌کنند، دانش تحصیل کرده‌ای که تبدیل به فناوری می‌کنند. ما ظرفیت‌هایمان زیاد است. آمارها (نشان می‌دهد) البته این آمار مال چند سال قبل است ما چند صد هزار واحد تولیدی کوچک داریم. خیلی مهم است من بارها در سخنرانی‌ها تکرار کرده‌ام، مسئولین عزیز کشور در زمینه مسائل اقتصادی بپردازند به واحدهای تولیدی کوچک و متوسط. ما چند صد هزار از این واحدها در کشور داریم. این‌ها را احیا بکنند، اشتغال به وجود می‌آید، ابتکار به وجود می‌آید.

روند تاریخی توسعه صنعتی در کشور^۲

مروری بر روند توسعه صنعتی نشان می‌دهد که بیش از پنج دهه از نظام برنامه‌ریزی توسعه در ایران می‌گذرد که می‌توان آن را در پیش و پس از انقلاب اسلامی تقسیم کرد.

برنامه عمرانی پیش از انقلاب (1327-1356)

با بررسی اولین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی که در سال 1327 (برنامه 7 ساله) تدوین شده است، می‌توان دریافت که محورهای اساسی برنامه توجه به زیرساخت‌های مورد نیاز توسعه در کشور بوده است. در این برنامه که از سال 1327 تا 1333 ادامه داشته است، برنامه مشخص و روشنی در مورد صنعت دیده نمی‌شود. چهره اقتصادی جامعه اقتصاد کشاورزی بود و بخش زیادی از جمعیت در روستاها زندگی می‌کردند. در برنامه چهارم عمرانی (1347-1351) دولت با در نظر گرفتن راهبردهای مختلفی از قبیل سیاست جایگزینی واردات و خودکفایی اقتصادی به دنبال گسترش و حمایت از صنایع نو و توسعه صنایع سنگین محصولات سرمایه‌ای و واسطه‌ای جهت تعمیق توسعه صنعتی بود. در حالی که در برنامه پنجم عمرانی (1352-1356) ایجاد صنایع جدید و توسعه صنایع بر اساس مزیت نسبی و افزایش صادرات صنعتی مورد توجه قرار گرفت و به این منظور، مرکز توسعه صادرات تاسیس شد. همچنین در این برنامه، توسعه صنایع کوچک و متوسط با تشویق بیشتر سرمایه‌گذاران، احداث صنایع اقماری و تغذیه‌کننده صنایع بزرگ، اعطای کمک‌های مالی، فنی، آموزشی، ایجاد مراکز پیمانکاری فرعی بین صنایع کوچک و بزرگ مورد توجه بسیار قرار گرفت.

برنامه‌های توسعه‌ای پس از انقلاب

پیروزی انقلاب اسلامی و ملی شدن بسیاری از صنایع (1361-1357). بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، تحولات جدیدی در نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و اجرایی توسعه بخش صنعت و معدن به وجود آمد. با تصویب قانون حفاظت از توسعه صنایع بسیاری از صنایع، ملی اعلام شد و مدیریت بخش صنعت به وزارتخانه‌های صنایع سنگین، معادن و فلزات و صنایع سپرده شد. در این مقطع سازمان صنایع ملی شکل گرفت و برخی از واحدهای صنعتی، تحت پوشش بنیادها و نهادها قرار گرفت. وقوع جنگ تحمیلی، فرصت برنامه‌ریزی جامع و میان مدت را برای کشور از دست داد.

1-بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اقشار مختلف مردم، جوانان و واحدهای کوچک و متوسط، 1395/5/11

2-زیرک، معصومه، بررسی نقش صنایع کوچک در توسعه اشتغال با گسترش خوشه‌های صنعتی، ماهنامه بررسی مسائل و سیاستهای اقتصادی، مهر و آبان 1388

تصویب قانون شرکت شهرک‌های صنعتی ایران (1362-1368). در سال 1362 پس از ایجاد تغییرات در نظام صنعتی کشور، سازمان صنایع کوچک و نواحی صنعتی ایران با کلیه وظایف در وزارت صنایع ادغام گردید و به منظور ایجاد هماهنگی و استفاده مطلوب از امکانات شهرک‌های صنعتی و ایجاد هر چه بیشتر امکانات زیربنایی و ارائه خدمات ضروری برای متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی، قانون "شرکت شهرک‌های صنعتی ایران" به تصویب رسید.

در برنامه اول توسعه (1368-1372). بر احداث صنایع کوچک برای فراهم کردن امکان مشارکت گسترده کارآفرینان و فعالان بخش صنعت و افزایش اشتغال در صنایع کوچک، حمایت و هدایت صنایع کوچک و تقویت قابلیت‌های تولید و رقابتی آنها، تشویق و حمایت از تشکلهای صنعتی به منظور فراهم کردن زمینه‌های مشارکت آنها برای توسعه صنعتی بسیار تاکید شده بود.

در برنامه دوم توسعه (1374-1378)، فراهم کردن شرایط لازم جهت تحکیم پیوندهای داخلی و بین بخشی با توسعه صنایع کوچک و ایجاد و توسعه زنجیره‌های تولید بین واحدهای کوچک، متوسط و بزرگ صنعتی در اولویت قرار گرفت. طی سال‌های برنامه سوم توسعه (1379-1383) نیز سازمان صنایع کوچک در سال 1380 برای وجود تصدی‌گری مستقیم صنایع کوچک با هدف ارائه تسهیلات به طرح‌های زودبازده جهت تقویت اشتغال‌زایی در این صنایع تاسیس شد. در طول سال‌های برنامه چهارم توسعه (1384-1388) سازمان صنایع کوچک منحل شد و این سازمان با شرکت شهرک‌های صنعتی ادغام شد و در نتیجه "سازمان صنایع کوچک و شرکت شهرک‌های صنعتی ایران" در سال 1384 تاسیس شد. همچنین، حمایت از ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ از طریق توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌های تولیدی و تصویب آیین‌نامه مرتبط با خوشه‌های کسب و کار و صادرات‌گرا از اقدامات دولت در این دوره است.

یادآوری می‌شود در بخشی از سند استراتژی توسعه صنعتی کشور (1384-1404) و اساسنامه سازمان صنایع کوچک و شرکت شهرک‌های صنعتی ایران نیز بر ایجاد و تقویت پیوند بین صنایع کوچک و متوسط با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه‌های صنعتی تاکید شده است.

۱- وضعیت واحدهای به بهره‌برداری رسیده (فعال و غیرفعال) مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی کشور تا پایان خرداد سال ۱۳۹۸

تعداد واحدهای صنعتی به بهره‌برداری رسیده مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی کل کشور تا پایان خرداد سال 1398 تعداد 43 هزار و 630 واحد صنعتی است که از این تعداد، 32 هزار و 894 واحد صنعتی 75 درصد با اشتغال 699,177 نفر فعال و تعداد 10736 واحد 25 درصد با اشتغال 185,594 نفر غیرفعال می‌باشند. همچنین تعداد 78755 قرارداد حق بهره‌برداری در شهرک‌ها و نواحی صنعتی منعقد شده است. طی 4 ماهه سال جاری 182 واحد صنعتی مجدداً راه‌اندازی شده است. نکته حائز اهمیت این است که 100 مجوز طی 5 سال اخیر برای راه‌اندازی واحد صنعتی خصوصی صادر شده است.

وضعیت شهرک‌ها و نواحی صنعتی کل کشور

عنوان	مصوب	در حال بهره‌برداری
شهرک صنعتی	561	494
ناحیه صنعتی	423	315

3	9	منطقه ویژه صنعتی
812	993	جمع

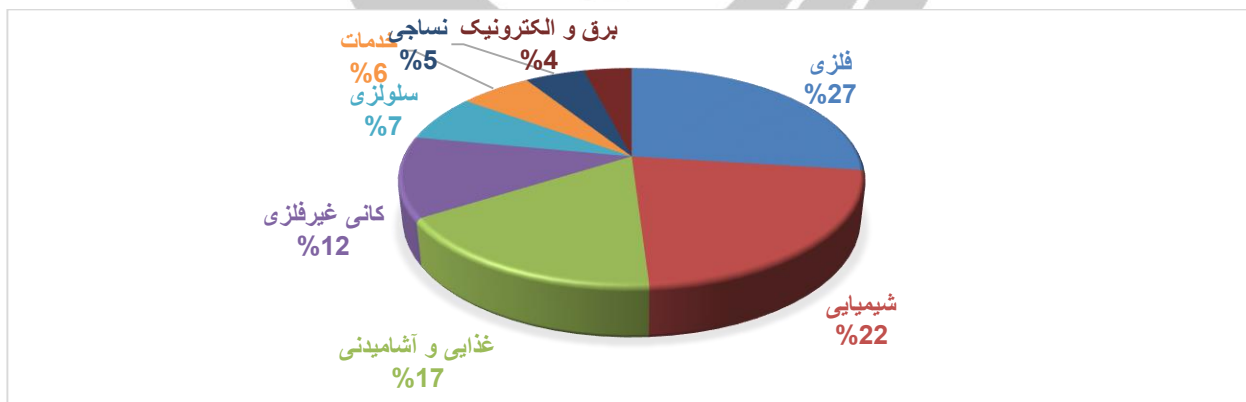
وضعیت سرمایه‌گذاری‌های جدید و واحدهای به بهره‌برداری رسیده و اشتغال‌زایی

جدول زیر نشان می‌دهد که از ابتدای سال ۹۲ تاکنون ۷۳۱۴ واحد صنعتی به بهره‌برداری رسیده است، این واحدها از جمله واحدهایی بودند که به دلیل مشکلات تعطیل و غیرفعال بودند و طی این سال‌ها دوباره به چرخه تولید بازگشتند. ۳۴ هزار طرح هم در حال ساخت در شهرک‌ها و نواحی صنعتی هستند. همچنین آمارها نشان می‌دهد که بیش از ۴۳ هزار واحد صنعتی با بیش از ۸۷۶ هزار اشتغال طی ۵ سال اخیر به بهره‌برداری رسیده‌اند.



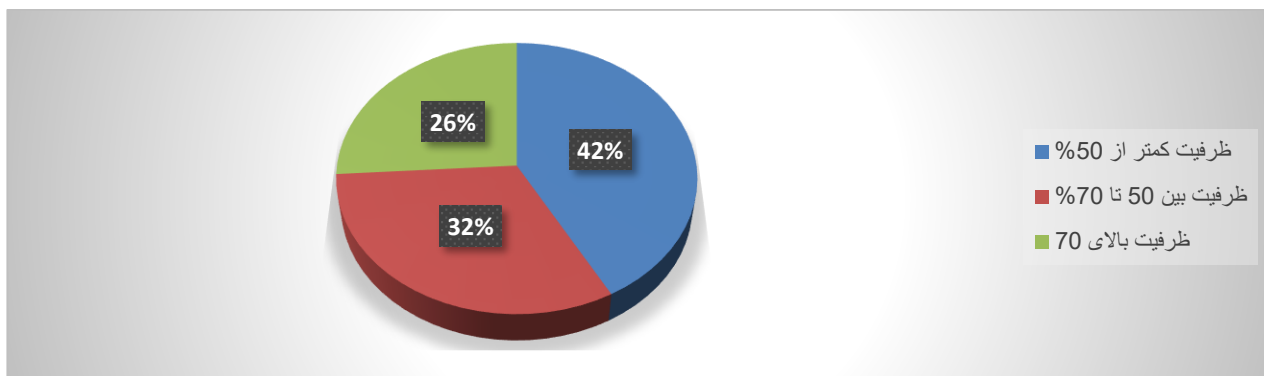
2- واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرک‌ها و نواحی صنعتی بر حسب نوع صنعت

امروزه ۱۷ درصد واحدهای صنعتی مستقر در شهرک‌های صنعتی در بخش صنایع غذایی و آشامیدنی، ۲۲ درصد در بخش صنایع شیمیایی، ۱۲ درصد در بخش صنایع کانی غیرفلزی، ۷ درصد در صنایع سلولزی، ۵ درصد در صنایع نساجی، ۴ درصد برق و الکترونیک، ۲۷ درصد صنایع فلزی و ۶ درصد در بخش خدمات و سایر فعالیت دارند. اگر بخواهیم برنامه‌ریزی منطقی و اصولی در این راستا داشته باشیم، باید توجه بیشتر به صنعت فلزی (۲۷ درصد) داشته باشیم، چراکه بیشترین سهم را در این صنعت دارد.



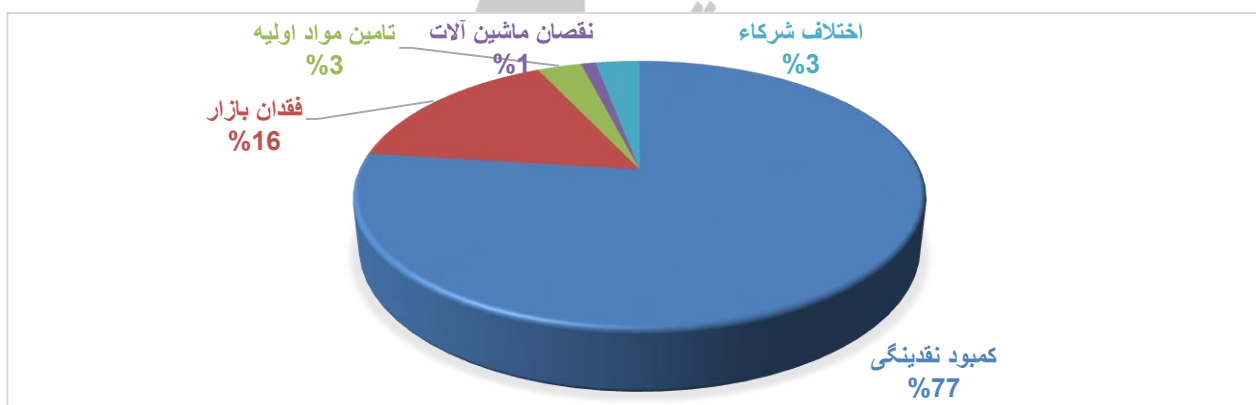
3- وضعیت واحدهای فعال 32894 (واحد صنعتی) مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی به تفکیک راندمان

13 هزار و 669 واحد صنعتی با ظرفیت کمتر از 50 درصد، 10 هزار و 613 واحد صنعتی با ظرفیت بین 50 تا 70 درصد، 12 واحد صنعتی با ظرفیت بالای 70 درصد دارای فعالیت هستند. نمودار زیر نمایانگر آن است که در حدود 42 درصد واحدهای صنعتی فعال با ظرفیت کمتر از 50 درصد در حال فعالیت می‌باشند.



نمودار وضعیت واحدهای غیرفعال

دلایل اصلی غیرفعال شدن واحدها را می‌توان در دلایل زیر خلاصه کرد، بدین صورت که 77 درصد غیرفعال شدن واحدها به کمبود نقدینگی¹، 16 درصد به فقدان بازار، 3 درصد به تامین مواد اولیه²، 3 درصد به اختلاف شرکاء، و 1 درصد به نقصان ماشین آلات برمی‌گردد.



اهم اقدامات حمایتی از توسعه صنایع کوچک و متوسط از سال 92 تا خرداد 98

حوزه صنایع کوچک در 4 بخش فعالیت می‌کند؛ بخش اول، توسعه صنعتی و فناوری؛ بخش دوم، توسعه بنگاه‌ها و کارآفرینی؛ بخش سوم، تامین مالی و سرمایه‌گذاری و بخش چهارم، توسعه بازار و امور بین الملل

الف- توسعه صنعتی و فناوری

ردیف	عنوان شاخص	واحد سنجش	عملکرد تا قبل از سال 92	عملکرد از سال 92 تاکنون
1	اتمام توسعه خوشه های صنعتی	خوشه صنعتی	36	67
2	توسعه مبادلات پیمانکاری فرعی (SPX)	رشته صنعت	0	10
3	مراکز خدمات فناوری به بهره برداری رسیده	مرکز	14	23
4	شناسایی شرکت‌های دارای پتانسیل دانش بنیان نمودن	واحد	0	591

1- آخرین آمارها نشان می‌دهد که حدود 8 هزار واحد صنعتی کشور به دلیل کمبود نقدینگی با مشکل مواجه هستند.

2- در سال 98 به دلیل تحریم‌ها، کمبود اولیه بیشتر خواهد شد.

5	تعداد واحدهای صنعتی دانش بنیان شده	واحد	0	341
6	راه اندازی فن بازارهای منطقه‌ای ¹	فن بازار	0	14
7	شهرک‌های فناوری به بهره‌برداری رسیده	شهرک	3	3

برنامه سال 98: اجرا و پیاده‌سازی پروژه توسعه خوشه‌های صنعتی به تعداد 40 خوشه صنعتی

* اجزای مستقر در شهرک‌های فناوری: استقرار 194 مشاور، واگذاری و بهره‌برداری از 21 آزمایشگاه، واگذاری و بهره‌برداری از 26 واحد تحقیق و توسعه و واگذاری و بهره‌برداری از 29 واحد فناور تولیدی.

* ایجاد و توسعه فن بازارهای منطقه‌ای و مراکز مبادله فناوری در راستای تأمین نیازهای فناوری صنایع، نفوذ فناوری‌های نوین در آنها، بهبود فرآیند مبادلات فناوری و ارتقای خدمات در این حوزه؛

❖ شناسایی 485 نیاز و رفع 172 نیاز فناورانه؛

❖ ایجاد 14 فن بازار منطقه‌ای با همکاری پارک فناوری پردیس؛



ب- توسعه بنگاه‌ها و کارآفرینی

ردیف	عنوان شاخص	واحد سنجش		عملکرد تا سال 92	عملکرد از سال 92 تا 96	عملکرد سال های 97 و 98
		تعداد دوره‌های برگزار شده	دوره			
1	برگزاری دوره‌های آموزشی	-1	تعداد دوره‌های برگزار شده	9982	18294	4399
		1	تعداد نفرات آموزش دیده	256001	766957	98994
2	تورهای صنعتی برگزار شده		تور	1574	1592	313
3	ارائه بسته حمایتی بیمه خاص صنایع کوچک		واحد صنعتی	0	2250	750
4	برگزاری نشست‌های استارت آپی		تعداد نشست	0	0	49

ج- تأمین مالی و سرمایه‌گذاری

3- فن بازارهای منطقه‌ای، مراکزی هستند که تحت نظارت فن بازار ملی ایران و در همکاری نزدیک با نهادهای مرتبط با فناوری در استان‌ها و یا مناطق کشور ایجاد می‌شوند. وظیفه این فن بازارها، مدیریت و جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با دستاوردها و نیازهای فناوری منطقه، جهت تسهیل در مبادلات فن آوری و ارائه انواع خدمات تخصصی مرتبط با آن می‌باشد.

طرح رونق تولید

سال	تعداد پرداختی	میلیارد تومان
95	25699	18069
96	29623	21565
97	37569	25658

ردیف	عنوان شاخص	واحد شاخص	عملکرد از سال 92 تاکنون
1	اعطای تسهیلات از محل طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری	تعداد	1524
		مبلغ (میلیارد ریال)	3172
2	تامین مالی SME ها از بازار بورس برای تامین مالی	معرفی	215
		پذیرش	16
3	راه اندازی مجدد واحدهای صنعتی به بهره‌برداری رسیده غیرفعال	تعداد	7192
		اشتغال	114854

برنامه سال 98
باز فعال سازی 2000 واحد صنعتی کوچک و متوسط
افزایش ظرفیت 4000 واحد صنعتی به میزان حداقل 25 درصد

تبصره 18 در 4 محور:

باتوجه به تفاهم نامه مورخ 97/9/20 فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت با عنوان برنامه تولید و اشتغال سال 1397، موضوع بند الف تبصره 18 قانون بودجه 97 کل کشور، متقاضیان محترمی که برای تکمیل طرح، افزایش یا تثبیت تولید و اشتغال نیاز به تسهیلات بانکی دارند می‌توانند در سه بخش تکمیل طرح‌های نیمه تمام با پیشرفت فیزیکی بالای 60 درصد، بازسازی و نوسازی و نیز تامین سرمایه در گردش، برای ثبت نام نسبت به ثبت درخواست تسهیلات مورد نیاز خود از طریق این سامانه اقدام نمایند. چهار محور ذیل در تبصره 18:

- 1- سرمایه در گردش
- 2- تکمیل طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالا
- 3- نوسازی و اصلاح ساختار تولید در واحدها

تخصیصی 52 میلیارد ریال کمک بلاعوض به استان‌ها در سال 98 جهت توسعه خوشه‌های کسب و کار و حمایت از واحدهای صنعتی جهت بهره‌مندی از خدمات کلینیکی (35 میلیارد ریال جهت حمایت از توسعه 50 خوشه کسب و کار در 13 استان کشور و 17 میلیارد ریال جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای به واحدهای صنعتی در 24 استان کشور)

صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک

صندوق تاکنون بیش از 1800 فقره ضمانت نامه به ارزش تقریبی 10 هزار میلیارد ریال جهت بهره‌مندی واحدهای تولیدی صادر نموده و مانده تعهدات ناشی از این میزان ضمانت‌نامه صادره بیش از 6 برابر سرمایه فعلی است که با توجه به استانداردهای جهانی کفایت سرمایه و ریسک حاکم بر اقتصاد کشور نشانگر بهره‌گیری از نهایت ظرفیت موجود می‌باشد سرمایه فعلی صندوق 1100 میلیارد ریال است که این رقم جهت امکان پوشش بخشی از تسهیلات پیش‌بینی شده برای طرح‌های اشتغال فراگیر روستایی و عشایری، رونق تولید و طرح ملی پوشاک می‌بایست به حداقل 5000 میلیارد ریال افزایش یابد.

د- توسعه بازار و امور بین الملل

در حال حاضر 204 سرمایه‌گذار خارجی در سطح شهرک‌ها و نواحی صنعتی فعالند که از این میزان 88 سرمایه‌گذار از سال‌های 90 تاکنون بوده است.

ردیف	عنوان شاخص	واحد سنجش	وضعیت تا قبل از سال 92	عملکرد از سال 92 تاکنون
1	حمایت از شرکتهای مدیریت صادرات	شرکت	9	50
2	جلب سرمایه‌گذاران خارجی	تعداد	128	81
3	تشکیل کنسرسیوم‌های صادراتی (شروع از سال 95)	کنسرسیوم	0	62
4	بین‌المللی نمودن صنایع کوچک از طریق همکاری‌های بین‌المللی، IKTEC (کره جنوبی) GIZ (آلمان)	شرکت	0	163

صادرات 4 میلیارد دلاری شهرک‌ها

آمارها نشان می‌دهد، هزار و ۱۰۰ واحد صنعتی صادراتی مستقر در شهرک‌های صنعتی سال گذشته 4 میلیارد دلار صادرات انجام دادند. در این میان سرمایه‌گذاران خارجی نیز حضور خود در شهرک‌های صنعتی را ادامه داده‌اند و در این حوزه دو میلیارد سرمایه‌گذاری از سوی این شرکت‌های خارجی به ثبت رسیده است. ۷۸ هزار و ۸۰۰ قرارداد با متقاضیان حضور در شهرک‌های صنعتی امضا شده است که از این تعداد ۴۴ هزار واحد به بهره‌برداری رسیده‌اند و ۳۴ هزار واحد نیز در حال ساخت و ۱۸ هزار واحد در مرحله تخصیص زمین قرار دارند. اکنون ۹۶ شهرک غیردولتی در دست اجراست که ۴۵ شهرک در دست ساخت قرار دارد و برای ۷۷ شهرک و ناحیه صنعتی برنامه توسعه‌ای مصوب شده است.^۱

1- اقتصاد نیوز، محسن صالحی‌نیا، مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی به مناسبت روز معدن، 98/5/19

حوزه ایجاد و تکمیل زیر ساخت و HSEE



توسعه، ایمنی، بهداشت، محیط زیست و انرژی



توسعه زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی

توسعه زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی

توسعه زیرساخت‌ها در دو بخش؛ سخت افزاری و زیرساخت، بخش دوم، توسعه ایمنی، بهداشت، محیط زیست و انرژی تقسیم می‌شود:

الف- مهم‌ترین اقدامات (سخت افزاری و زیر ساختی)

- * واگذاری اداره امور 269 شهرک و ناحیه صنعتی به شرکت های خدماتی؛
- * اراضی در اختیار شهرک‌ها و نواحی صنعتی: 147 هزار هکتار؛
- * فاز عملیاتی: 86 هزار هکتار
- * اخذ سند ثبتی برای 795 شهرک و ناحیه صنعتی به میزان بیش از 125 هزار هکتار؛
- * اخذ سند تفکیکی برای 89 هزار هکتار؛
- * تعداد شهرک‌های صنعتی غیردولتی: 99 شهرک
- * 99 شهرک دارای جواز تاسیس
- * 55 شهرک دارای پروانه بهره‌برداری
- * تعداد واحدهای به بهره برداری رسیده در شهرک‌های غیر دولتی: 6299 واحد صنعتی
- * اشتغال واحدهای به بهره برداری رسیده 127 هزار نفر
- * تامین آب برای 811 شهرک و ناحیه صنعتی به میزان 16 هزار لیتر بر ثانیه؛
- * برق رسانی به 822 شهرک و ناحیه صنعتی به میزان 9 هزار مگاوات؛
- * گازرسانی به 613 شهرک و ناحیه صنعتی؛
- * تامین تلفن ثابت برای 763 و تامین فیبر نوری برای 378 شهرک و ناحیه صنعتی؛
- * ایجاد 7920 هکتار فضای سبز؛
- * تکمیل 3940 و بهره برداری از 3250 واحد کارگاهی

ب- مهم‌ترین اقدامات (ایمنی، بهداشت و محیط زیست)

- * ارتقای سیستم های تصفیه فاضلاب صنعتی و تکمیل آن با ایجاد سیستم های استحصال آب از پساب (در حال حاضر 6 تصفیه خانه آب صنعتی در کشور فعال می‌باشد)
- * بهره‌برداری از 230 تصفیه خانه در 194 شهرک و ناحیه صنعتی با ظرفیت 176.500 متر مکعب در شبانه روز

* اتصال 21.072 واحد صنعتی به شبکه جمع‌آوری فاضلاب شهرک‌ها و نواحی صنعتی (75 درصد واحدهای صنعتی تحت پوشش تصفیه‌خانه فاضلاب می‌باشند)

* احداث 242 ایستگاه آتش نشانی و خرید 280 دستگاه خودرو آتش نشانی

مشکلات و راهکارهای گلوگاه‌های صنعتی

به صورت کلان تامین سرمایه در گردش برای واحدهای صنعتی، متوسط و کوچک با مشکلات و محدودیت‌هایی روبه‌رو است. در صورت تخصیص کامل سهم ۴۰ درصدی صنایع از منابع بانک، واحدهای کوچک امکان توسعه و فعالیت‌های بهتری را می‌یابند. برای تامین مواد اولیه واحدها با عنایت به صنایع بالادستی همچون پتروشیمی، فولاد، مس و ... در برخی بخش‌ها مشکلاتی دیده می‌شود. در برخی شهرک‌های صنعتی با کاهش منابع آب مواجه شده‌ایم که در کنار پیگیری‌های لازم برای استفاده از سایر منابع، نیاز است که با همکاری مشترک روی مدیریت منابع آب دقت نظر بیشتری داشت. با توجه به اشتراک نوع مشکلات و مسائل واحدهای صنعتی کشور، برای رفع موانع موجود چند برنامه جامع در دستور کار است که از جمله آن‌ها می‌توان به اعمال مدیریت روی تامین مواد اولیه وارداتی، تامین کالاها و قطعاتی که ظرفیت نسبی تولید آن در کشور موجود است و همچنین تامین منابع مالی مورد نیاز واحدها اشاره کرد که در راستا سامانه سکوک^۱ به‌عنوان مدل جدیدی در تامین تسهیلات و رصد روند بهره‌گیری از این منابع راه‌اندازی شده است. ۱۸ واحد صنعتی کوچک و متوسط در بورس نیز پذیرفته شده‌اند و این اتفاق در راستای سوق دادن نیازهای مالی واحدها از بازار پول به بازار سرمایه دارای اهمیت بالایی است.^۲

پیشنادهای حمایتی در راستای رونق واحدها و شهرک‌های صنعتی

* افزایش اعتبارات زیرساخت‌ها به منظور امکان کافی هزینه‌های سرمایه‌گذاری در حوزه صنایع کوچک؛

* حمایت در تصویب لایحه حمایت از شرکتهای مدیریت صادرات و کنسرسيوم‌های صادراتی؛

* تمدید مجدد بند و تبصره 16 قانون بودجه سال 97 برای اقاله و اجاره به شرط تملیک کلیه واحدهای تملیکی بانک‌ها و تکلیف مجلس محترم شورای اسلامی برای واگذاری کلیه واحدهای تملیکی تا پایان سال 98 با شرایط پرداخت اولیه 5 درصد و اقساط 10 ساله با معافیت مالیاتی و بدون نیاز به مزایده بکا تایید کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید؛

* تصویب قانون "حمایت از فعالیت شرکت‌های مدیریت صادرات EMC"³؛

* تبصره 2 الحاقی به ماده 7 قانون نحوه واگذاری مالکیت و اداره امور شهرک‌های صنعتی به شرح ذیل اصلاح می‌شود. "درآمد و فعالیت‌های شرکت‌های خدماتی از پرداخت مالیات معاف می‌باشد."

کلام آخر

صنعت موتور محرک اقتصاد هر کشور قلمداد می‌شود و ایجاد اشتغال، گسترش دامنه و میزان نقدینگی، توسعه تجاری و افزایش سطح درآمد ملی هر کشوری از مهم‌ترین تأثیرات بخش صنعت در هر کشور به شمار می‌رود.

1- اولین سامانه مبادلات اعتباری در ایران، سامانه‌ای جهت ارتقاء و تسهیل تعاملات تجاری داخلی و بین‌المللی

2- اقتصاد نیوز، محسن صالحی نیا، 98/5/20

3- شرکت مدیریت صادرات EMC یک شرکت کاملاً مستقل می‌باشد که مانند یک دپارتمان انحصاری فروش صادراتی برای صادرکننده‌ها عمل می‌کند. یک شرکت مدیریت صادرات معمولاً یک قرارداد رسمی، جهت مدیریت امر صادرات شرکت‌ها با آنها می‌بندد. در بعضی موارد شرکت مدیریت صادرات EMC نمایندگی تمام محصولات خط تولید آنها را می‌پذیرد ولی ممکن است همیشه بدین شکل نباشد.

در سالی که به نام رونق تولید نام گذاری شده است، بهترین راه برای ایجاد تحرک و پویای اقتصادی، تقویت بنیه‌های صنعتی با راه‌اندازی و حمایت از صنایع کوچک و متوسط، تقویت و افزایش کیفیت کارخانه‌های تولیدی عظیم و بزرگ و ایجاد بستر مناسب فعالیتی برای آنهاست.

هرچند که این واحدهای صنعتی با برخی مشکلات چون؛ تامین سرمایه در گردش، تامین مواد اولیه، مواجه بودن برخی شهرک‌های صنعتی با کاهش منابع آب مواجه هستند. لذا برای رفع موانع موجود می‌توان به اعمال مدیریت روی تامین مواد اولیه وارداتی، تامین کالاها و قطعاتی که ظرفیت نسبی تولید آن در کشور موجود است و همچنین تامین منابع مالی مورد نیاز واحدها اشاره کرد که در این راستا سامانه سکوک، به‌عنوان مدل جدیدی در تامین تسهیلات و رصد روند بهره‌گیری از این منابع می‌تواند راهگشا در این خصوص باشد.

همچنین در این شرایط دولت نیز باید بتواند فرصت ایجاد شده در بخش صنایع کوچک و متوسط را مدیریت کند و با تدوین و بازنگری در قوانین به توسعه زیرساخت‌ها اقدام کند تا شرایط رشد صنایع فراهم شود.

پژوهش
حبری
معاونت ساسی
صدا و سیما